

Keravan kaupunki
Sosiaali- ja terveystalveluiden toimiala

Kaupungin kilpailuttama puitesopimus eri palveluntuottajien kanssa

Puitesopimus koskee seuraavaa palvelua:
**LASTENSUOJELUN
YMPÄRIVUOROKAUTISET PALVELUT**

Tämän palvelukuvauksen sisältö koskee em. puitesopimuksen osa-
aluetta:

**VASTAANOTTOTOIMINTA – LAITOSHOIDON
PALVELUKUVAUS**

Puitesopimus voimassa:
31.12.2022 SAAKKA

LIITE 8.2**LASTENSUOJELUN SIJAISHUOLLON PALVELUJEN HANKINTA UUSIMAA-KUNNAT****VASTAANOTTOTOIMINTA – LAITOSHOITO: PALVELUKUVAUS JA EHDOTTOMAT LAATUVAATIMUKSET**

1. Yksikön erityisasiantuntemus.....	2
2. Henkilökunta ja koulutus	2
3. Tilat, sijainti ja turvallisuus	3
4. Palveluprosessi.....	4
5. Poissaolojaksot.....	5
6. Toimiminen karkaamistilanteessa	5
7. Laadunhallinta	5
8. Dokumentointi ja raportointi	6

Laadukkaana ja tuloksellisena sijaishuollon palveluna pidetään asiakkaan tarpeisiin vastaavaa, tarpeen mukaan joustavaa ja asiakkaita arvostavaa palvelua. Tärkeänä arvona pidetään asiakaslähtöisyyttä ja toiminnan läpinäkyvyyttä.

Vastaanottotoiminnan palvelun kohderyhmään kuuluvat akuutissa sijaishuollon tarpeessa olevat 0-17-vuotiaat lapset. Palvelun käyttö alkaa useimmiten kiireellisessä sijoitustilanteessa tai kiireellisenä avohuollon tukitoimenpiteenä, jolloin tavoitteena on lapsen tilanteen turvaaminen sekä lapsen ja perheen tilanteen arviointi. Palvelun jälkeen lapsi palaa kotiin hänelle ja perheelle järjestettyjen avohuollon tukitoimien avulla tai lapsi siirtyy hänen tarpeitaan vastaavaan pitkäaikaiseen sijaishuoltoon. Palvelun kesto on maksimissaan 30 + 30 vrk.

Palvelun kohderyhmään kuuluvat:

- Akuutille kaltoin kohtelulle altistuneet lapset ja nuoret (lapsen henki tai hyvinvointi on välittömässä vaarassa)
- Vakavasti oirehtivat itselle tai muille uhkaksi olevat nuoret (käyttäytymällä itsetuhoisesti, käyttämällä päihteitä tai tekemällä rikoksia.)
- Lapset ja nuoret, joiden vanhemmilla on vakavia ongelmia ja kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä

Palvelun tulee olla saatavilla arkisin klo 7-20. Palveluntuottajan tulee ottaa lapsi vastaan/ noutaa lapsi hänen kotikunnastaan sijoitustilanteessa kahden tunnin sisällä yhteydenotosta.

Vastaanoton laitossijoituspalvelun tulee tarjota määrätty henkilöstömitoitus, erityisosaaminen ja erityishenkilöstöä sekä lähistöllä tulee olla mahdollisuus tarvittaviin erityispalveluihin.

Palveluntuottajalla on toimialueensa aluehallintoviraston (AVI) tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupa ympärivuorokautisen sosiaalipalvelun tuottamiseen viimeistään sopimuskauden alkaessa.

Jättämällä tarjouksen tarjoaja sitoutuu kaikkiin tällä liitteellä mainittuihin laatuvaatimuksiin, vaatimusten tulee täytyä viimeistään mahdollisen sopimuskauden alkaessa. Ehdottomat laatuvaatimukset tullaan todentamaan sopimuskauden aikana tarkastuskäynnillä yksikössä.

Palvelun tarjoamista ohjaavat keskeiset säännökset:

- Lastensuojelulaki (417/2007)
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä (817/2015)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluluista (922/2011)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Julkisuuslaki (621/1999)
- Perhehoitolaki (263/2015)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

1. Yksikön erityisasiantuntemus

Vastaanottotoiminta laitospalveluna vastaa lapsen akuuttiin, lyhytkestoiseen sijoitustarpeeseen. Vastaanottotoiminnassa selvitetään lapsen ja perheen tuen tarvetta sekä tehdään perheiden kanssa tiivistä yhteistyötä lapsen kotiutumisen mahdollistamiseksi. Mikäli lapsen sijoitus jatkuu pitkäaikaisena sijoituksena kodin ulkopuolella, vastaanottotoiminnassa valmistellaan lapsen jatkosijoitusta yhteistyössä sosiaalityöntekijän kanssa ja perheen kanssa. Vastaanottotoiminnan keskeisenä tehtävänä on tuoda tietoa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle lapsen ja perheen kokonaistilanteesta. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota vanhempien kykyyn vastata lapsen tarpeisiin sekä lapsen psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin ja hänen ikätasoihin tarpeisiinsa. Lisäksi kartoitetaan lapsen koulunkäyntiä, päihteiden käyttöä ja arjessa selviytymistä. Palveluntuottajan tulee sitoutua tuottamaan työskentelyn yhteenveto, jossa kuvataan lapsen ja perheen kokonaistilannetta ja jatkotuen tarvetta. Yhteenvedossa tulee kuvata seuraavia osa-alueita:

- lapsen tarpeet
- vanhempien kyky vastata lapsen tarpeisiin
- selvitys jatkotuen tarpeesta

Lisäksi palveluntuottaja sitoutuu tekemään tiivistä työtä perheen kanssa sijoituksen aikana. Työskentelyssä tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen, voimavarojen löytäminen ja vuorovaikutussuhteiden parantaminen. Viikottaisissa perhetapaamisissa kartoitetaan perheen voimavaroja, työstetään ongelmia ja motivoidaan perhettä sijoituksen jälkeiseen jatkosuunnitelmaan.

2. Henkilökunta ja koulutus

Hoito- ja kasvatustehtävistä vastaavalta johtajalta (LsL § 60) vaaditaan sosiaalihuoltolain 46 a § 3 mom. mukaisesti soveltuva korkeakoulututkinto, alan kokemus (yhteensä vähintään kolmen (3) vuoden työkokemus lastensuojelun avo- tai sijaishuollosta) ja riittävä johtamistaito (koulutukseen sisältynyt tai sen lisäksi hankittu johtamiskoulutus tai käytännön kokemuksen kautta hankittu

johtamistaito). Todistus työkokemuksesta ja koulutuksesta on oltava tilaajan saatavilla. Myös lupaviranomaisen hyväksymä koulutus voidaan hyväksyä kelpoisuuden tuottavaksi koulutukseksi.

Laitoksessa tulee olla palveluksessa moniammatillista henkilökuntaa arviointipalvelun tuottamiseksi. Työryhmässä työskentelee sosiaalialan koulutuksen saaneiden ammattihenkilöiden lisäksi sairaanhoitaja. Näin mahdollistetaan kattava ja monialainen palvelu.

Muuta erityishenkilöstöä voi olla esim. sosiaalityöntekijä, psykologi, toimintaterapeutti.

Henkilöstömitoitus **hoidettavaa lasta kohden** on hoito- ja kasvatustehtävissä vähintään 1,3 (tai korkeampi, mikäli voimassa olevassa lainsäädännössä näin säädetään). Vähimmäismitoitukseen lasketaan työsuhteessa oleva koulutettu henkilöstö. Pelkästään hallinnollisia tehtäviä tekevää johtajaa, vapaaehtoistyöntekijöitä, siviilipalvelushenkilöitä, harjoittelijoita, opiskelijat, keittiöhenkilökuntaa tms. ei lasketa mitoitukseen.

Henkilöstömitoitus lasketaan seuraavasti: Hoito- ja kasvatustehtävissä olevien määrä jaettuna lasten lukumäärällä. Esimerkki: yksikössä on kokoaikaisia työntekijöitä 7 ja lapsia 6 → $7:6 = 1,17$. Henkilöstömitoitusta laskettaessa otetaan huomioon todellinen työaika/kokoaikainen työaika. Kaksi puolikasta työaikaa (osa-aikainen) tekevää työntekijää lasketaan yhdeksi työntekijä

Yksikössä tulee olla aina työvuorossa vähintään kaksi työntekijää.

Vastuuhenkilön lisäksi mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään 60 % on sosiaali- tai terveysalan AMK -tutkinto tai entinen vastaava opistoasteen tutkinto (laillistettu ammattihenkilö) ja vähintään kolmella (3) sosiaalialan tutkinto. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstöstä (817/2015))

Muulla hoito- ja kasvatustehtävissä olevalla henkilökunnalla on tehtävään soveltuva muu ammatillinen perustutkinto. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon toimintayksikön asiakaskunnan erityistarpeet ja toiminnan luonne. Mitoitukseen laskettavasta hoito- ja kasvatustehtävissä olevasta henkilökunnasta vähintään kahdella (2) on vähintään kahden (2) vuoden työkokemus lastensuojelun sijaishuollosta. Hoito- ja kasvatustehtävissä on sekä miehiä että naisia.

Yksikössä ylläpidetään ajantasaista listaa henkilökunnasta, sekä henkilökunnan koulutuksesta ja työkokemuksesta. Henkilökunnalla on säännöllinen ulkopuolinen työnhajaus. Palveluntuottajalla on kirjallinen suunnitelma henkilökunnan työkykyä ylläpitävästä ja henkilökunnan pysyvyyteen tähtäävästä toiminnasta.

3. Tilat, sijainti ja turvallisuus

Yksiköllä on turvalliset ja asianmukaiset toimitilat. Jokaisella lapsella on oma huone. Yksikössä tulee olla myös tilat lapsen hoidon ja huolenpidon kannalta turvalliseen lapsen eristämiseen. Yksikkö sijaitsee Suomessa enintään kahden tunnin ajomatkan päässä lapsen kotikunnasta. Yksikkö sijaitsee julkisten kulkuyhteyksien päässä tai yksikkö sitoutuu hakemaan (lapsen perheen, sosiaalityöntekijän, muun lapsen tärkeän verkoston) lähimmältä julkiselta asemalta/ pysäkiltä.

Palveluntuottajalla on sisäisen ja ulkoisen uhan varalle kirjalliset turvallisuusohjeet, jotka ovat osa henkilökunnan perehdytystä, lisäksi palveluntuottaja ohjeistaa henkilökuntaa ja laitoksessa asuvia kuinka toimia hätätilanteissa. Ohjeet ovat tarvittaessa tilaajan saatavilla.

4. Palveluprosessi

Palveluun siirrytään lastensuojelutoimenpiteistä päättävän viranhaltijan päätöksellä.

Vastaanottava laitos huomioi lapsen välittömän hoidon tarpeen ja kriisitilanteesta aiheutuneet reaktiot ja vastaa niihin viiveettä. Selvittely alkaa heti ja tuloneuvottelu järjestetään viimeistään viikon kuluessa saapumisesta. Työskentelyn pohjana on tarkistettu ja päivitetty asiakassuunnitelma, jossa tavoite määritellään. Tuloneuvottelussa määritetään tarkemmin taustalla olevaa huolta sekä määritellään sijoitusjaksolle alustavat tavoitteet.

Sijoituksen aikana arjen turvallisissa rakenteissa huolehditaan lapsen tarvitsemasta perushoidosta ja huolenpidosta.

Jakson aikana käytetään asiakkaiden osallisuutta tukevia menetelmiä sekä ikäryhmäkohtaisia tilaavan kunnan käyttämiä sovittuja arviointi- ja tiedonkeruumenetelmiä.

Lapsen ja perheen tilanteen selvittely, jota tehdään laitoksessa moniammatillisen ryhmän toimesta, alkaa välittömästi yhteistyössä vastuusosiaalityöntekijän kanssa. Yhteistyössä tehty arviointi toteutetaan siten, että pystytään määrittelemään lapsen kuntoutuksen tarve sekä palvelun päättymisen edellytykset.

Yksikkö järjestää tapaamisia perheen kanssa, siten kuin vastuusosiaalityöntekijän kanssa on sovittu. Yksikössä työskennellään tiiviisti vanhempien ja perheen kanssa tavoitteena mm. vanhemmuuden tarkastelu tuetusti sekä perheenjäsenten (erityisesti lapsen ja vanhemman) välisen vuorovaikutuksen yhteinen tarkastelu ja mahdollistaminen.

Mikäli lapsi on erikoissairaanhoidon asiakas tai hänellä on käynnissä esim. terapia, laitos sitoutuu kuljettamaan ja osallistumaan sijoitusaikana näihin käynteihin. Palveluntuottaja sitoutuu yhteistyöhön lapsen koulun kanssa ja laitoksesta tuetaan lapsen koulunkäynnin jatkumista omassa koulussa, mikäli matka on kohtuullinen.

Kiireellisessä sijoituksessa saattaa olla tarvetta käyttää rajoitustoimenpiteitä esim. turvaamaan lapsen vahingollisen käyttäytymisen pysäytys.

Laitoksessa lapseen saa kohdistaa rajoitustoimenpiteitä vain siinä määrin kuin kiireellisen sijoituksen tarkoituksen toteuttaminen, lapsen oma tai toisen henkilön terveys tai turvallisuus välttämättä vaatii. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava aina mahdollisimman turvallisesti ja lapsen ihmisarvoa kunnioittaen. Rajoitustoimenpiteiden käytön seurannan ja valvonnan turvaamiseksi on lastensuojelulaitoksen asianmukaisesti kirjattava käyttämänsä rajoitustoimenpiteet.

Yhteenveto palvelusta tehdään lapsen oman kunnan toimittamalle yhteenvetopohjalle, jossa kuvataan lapsen arjen sujumista, lapsen kehityksellisiä tarpeita ja vanhemman kykyä vastata lapsen tarpeisiin. Yhteenvedon tulee olla kirjallisena käytettävissä loppuneuvottelussa.

Palvelussa toteutuu lapsen osallisuus, itsemääräämisoikeus ja mahdollisuus iänmukaiseen itsenäiseen päätöksentekoon.

Palveluntuottaja tukee lapsen suunnitelmallista siirtymistä takaisin kotiin tai lapsen tarpeita vastaavaan toiseen sijaishuolto- paikkaan.

5. Poissaolojaksot

Palvelun aikana yhtäjaksoisia poissaoloja voi olla korkeintaan kolme vuorokautta ja kotiharjoittelun aikana laitos on yhteydessä päivittäin lapseen/ vastuulliseen aikuiseen.

Kotiharjoittelut ja muut poissaolojaksot laitoksesta vanhempien luo tai muualle lapsen verkostoon suunnitellaan yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa. Lapsella on mahdollisuus palata yksikköön, jos kotiharjoittelu tai muu jakso ei suju suunnitelmien mukaan.

Palveluntuottaja sitoutuu ilmoittamaan välittömästi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, mikäli sijoitettu lapsi joutuu sairaalahoitoon yms. Lapsia ei sijoiteta tilapäisesti muihin palveluntuottajan laitoksiin/yksiköihin lomien, tilajärjestelyiden tms. syiden vuoksi.

Suunnittelemattomat poissaolot vähennetään palveluntuottajalle maksettavista hoitovuorokausihinnoista. Palveluntuottajan on merkittävä kaikki hoitovuorokausihintaan vaikuttavat poissaolot laskuun ja pidettävä niistä kirjaa. Poissaolojen osalta laskutuksen tarkemmat ehdot ovat määritelty tarjouspyynnön liitteessä.

6. Toimiminen karkaamistilanteessa

Palveluntuottaja sitoutuu ilmoittamaan välittömästi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, mikäli lapsi poistuu luvatta hoitopaikasta tai jää sinne sovitusti palaamatta. Palveluntuottaja etsii aktiivisesti ja noutaa viipymättä hoitopaikkaan palaamatta jääneen lapsen tai järjestää muutoin lapsen paluun takaisin hoitopaikkaan.

Tilaaajalle karkaamistilanteesta mahdollisesti tulevat lisäkustannukset, kuten karkaavien lasten turvassa pitämisestä, poishakemista odottaessa tai kuljettamisesta yms. palveluista laskutetaan tai vähennetään palveluntuottajalle maksettavista hoitovuorokausihinnoista.

Lapsien kuljettamisessa on aina oltava mukana kasvatus-, terveys- tai sosiaalialan koulutuksen saanut työntekijä.

Palveluntuottajalla on kirjallinen toimintasuunnitelma mahdollisten karkaamisten varalta. Toimintasuunnitelma on tarvittaessa tilaaajan saatavissa.

Jos lapsen paluu ei mahdollistu palveluntuottajan aktiivisesta toiminnasta huolimatta, palvelu päätetään viimeistään 14 vuorokauden kuluttua.

7. Laadunhallinta

Työskentelyn tulee perustua asiakassuunnitelmaan ja työskentelyn tulee olla lapselle ja perheelle näkyvää ja avoimesti dokumentoitua.

Uusien työntekijöiden ja sijaisten perehdyttämiseen on käytössä perehdytysohjeet ja yksikössä on kirjallinen perehdytysuunnitelma ja suunnitelma täydennyskoulutuksesta.

Yksiköllä on kirjallinen lääkehoidon toteuttamissuunnitelma ja lääkehoidon osaaminen ja toteuttaminen on varmistettu sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Palveluntuottajalla on lain yksityisistä sosiaalipalveluista 6 §:n mukainen omavalvontasuunnitelma, ja se on kaikkien nähtävillä.

Palveluntuottajalla on käytössään asiakaspalautejärjestelmä.

Palveluntuottaja sitoutuu vastaanottopalvelun yhteiskehittämistyöhön tilaajan kanssa vähintään kerran vuodessa järjestettävässä yhteiskehittämispäivässä.

8. Dokumentointi ja raportointi

Yksiköllä on käytössä systemaattiset lasta koskevien tietojen kirjaamiskäytännöt. Yksiköllä on käytössä lapsikohtainen kirjallinen päivittäisraportointi. Palveluntuottajalla on käytössään jokin toimintaan soveltuva sähköinen asiakastietojärjestelmä, johon tarvittavat kirjaukset voidaan tehdä luotettavasti. Palveluntuottaja sitoutuu ottamaan käyttöön myöhemmin sovittavalla tavalla Apotti-tietojärjestelmään sisältyvän Epic Care -linkin. Palveluntuottaja sitoutuu ottamaan käyttöön myöhemmin sovittavalla tavalla sijaishuoltopaikkarekisterin.

Lapsen tilanteesta raportoidaan sosiaalityöntekijälle viipymättä lapsen ja perheen tilanteesta tapahtuvista oleellisista muutoksista.

Työskentelyn tulee tuottaa työskentely-yhteenveto, jossa tarkastellaan lapsen elämässä vaikuttavia riski- ja suojaavia tekijöitä sekä lapsen kehityksellisiä tarpeita ja vanhempien kykyä vastata niihin. Kirjallista työskentely-yhteenvetoa tulee alkaa työstää välittömästi sijoituksen tapahduttua. Arviointitietoa tulee voida välittää lapsesta koko sijoituksen ajan ja lopullinen työskentely-yhteenveto tulee toimittaa sosiaalityöntekijälle viimeistään kolme arkipäivää ennen loppuneuvottelua.

Yksikössä on kirjallinen ohjeistus rajoittamistoimenpiteistä ja niistä tehdään lastensuojelulain mukaiset päätökset, joista on ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Yksikön säännöt ja seuraamukset ovat esitetty kirjallisesti ja ne ovat asianosaisten saatavilla.

Lapsen asiakirjoja säilytetään huolellisesti lukituissa tiloissa ja ne palautetaan sijoittajakuntaan hoitosuhteen päättyessä. Sähköisistä asiakastietojärjestelmistä poistetaan kaikki lasten asiakirjat hoitosuhteen päättyessä.